SYSTÉM PODPORY ŽIAKOV

Cieľ a poslanie školy vychádza z princípov výchovy a vzdelávania v § 3 zákona 245/2008. V rámci týchto princípov sa naša škola hlási aj k princípom inkluzívneho vzdelávania (§3 písm. e), ktoré je *„uskutočňované na základe rovnosti príležitostí, poskytovania podpory každému s ohľadom na ich výchovno-vzdelávacie potreby, rešpektovania individuálnych osobitostí a podporujúca ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy a do spoločnosti."* A nielen žiakov, ale aj všetkých zúčastnených v školskom prostredí – t. j. rodičov i zamestnancov v spolupráci so zriaďovateľom, radou školy, centrom poradenstva a prevencie a ďalšími externými organizáciami.
Systém podpory a práce postavený na rozvoji človeka v školskom prostredí vychádza z podporných úrovní 1. – 5. stupňa definovaných v § 131 školského zákona a bližšie popísaných ministerstvom školstva, najmä v podpornej úrovni 1. stupňa a 2. stupňa. To zahŕňa premenu školy na učiace sa spoločenstvo, demokratické prostredie s kritickým myslením, budovanie zdravých vzťahov, podpory duševného zdravia či kultúry rešpektu a úcty. Úlohy zamestnancov sú síce rôzne, ale vzájomne sa dopĺňajú, prelínajú a smerujú ku komplexnému rozvoju človeka. Pedagogický zbor, ktorý pôsobí v podpornej úrovni 1. stupňa (§ 131 ods. 2 šk. zákona) najbližšie k žiakom ako kľúčová vzťahová osoba, je v našej škole doplnený o **školský podporný tím** (§ 84a, ďalej len ŠPT) zákona 138/2019), ktorý intenzívne napomáha podpore vzťahov pedagogických zamestnancov a rodičov na ceste k žiakom. Takýto tím je zložený z odborných a pedagogických zamestnancov, ktorí spoločne vytvárajú tímovú prácu v školskom prostredí.

Celý tento systém je vlastne veľkým podporným opatrením pre každého človeka v našej škole pre:

- podporu každého žiaka, zákonného zástupcu a všetkých zamestnancov školy v tom, čo potrebujú k svojmu rastu,
- poskytovanie komplexnej podpory na škole **školským podporným tímom** – najmä ako prevencia a včasné vyhľadávanie a riešenie problémov,
- budovanie vzťahového trojuholníka dieťa, rodič a učiteľ,
- zameranie viac na formatívne (seba)hodnotenie a reflexiu.

Naša škola je otvorená pre vzdelávanie všetkých žiakov v našej spádovej oblasti v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej individuálnym potrebám žiaka, triedy a školy. Pri práci využívame inkluzívny prístup, aby každé dieťa bolo vnímané ako jedinečné a necítilo sa odmietané. Chceme tak zabezpečiť ústavný rovný prístup k vzdelávaniu pre všetkých žiakov, primeraný rozvoj ich schopností, dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a ich primeraného začlenenia do spoločnosti. Naša škola podľa § 145a a 145b školského zákona, poskytuje žiakom podporné opatrenia, aby sa žiaci mohli plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať seba ako človeka, osobnosť či svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti. Škola poskytuje podporné opatrenia (ďalej PO) podľa Katalógu podporných opatrení, tohto školského vzdelávacieho programu (ďalej ŠkVP) a v prípade potreby aj podľa Individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej IVP).

Aktéri podporných opatrení

Triedny učiteľ

Triedny učiteľ je kľúčovým pilierom podpory žiakov. Počas výchovno-vzdelávacej činnosti primárne zodpovedá za koordináciu činnosti na podporu budovania pozitívnej klímy triedy, riešenie žiackych konfliktov, vytváranie zdravých vzťahov, identifikáciu potrieb, prekážok a rizík, tiež hľadanie zdrojov na/a ich zmiernenie. Tieto činnosti realizuje v spolupráci s pedagogickým asistentom, vychovávateľom, ostatnými PZ, ktorí pôsobia v triede. Vykonáva pedagogickú diagnostiku, intervenciu, základné výchovné a kariérové usmerňovanie. Podpora zohľadňuje potreby a prekážky dieťaťa/žiaka a realizuje sa formou jednoduchých úprav metód a foriem vzdelávania v školskej i domácej príprave. Podpora sa poskytuje každému dieťaťu/žiakovi, ktoré/ktorý to potrebuje. Najlepšia úprava je taká, ktorá platí pre všetky deti. Systém podpory v triede konzultuje triedny učiteľ podľa potreby aj so ŠPT.

Učiteľ

Zodpovedá za úpravu metód, foriem, obsahu a hodnotenia vzdelávania. V prípade, že dieťa/žiak dostáva súčasne podporu na 2. – 5. stupni, učiteľ prispôsobuje metódy, formy a obsah vzdelávania v spolupráci a na základe metodického usmerňovania týchto stupňov podporných úrovní. Primárnym komunikačným partnerom je triedny učiteľ a pedagogický asistent, podľa potreby aj ŠPT.

Pedagogický asistent

Podľa požiadaviek učiteľa a v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom a ŠPT vytvára rovnosť príležitostí vo vyučovaní a pomáha pri prekonávaní rozličných bariér jednotlivcovi, skupine alebo aj celej triede. Podieľa sa na zlepšovaní klímy v triede, v úzkej spolupráci s učiteľom tvorí vyučovacie stratégie i edukačné materiály. Je podporou pre všetky deti/žiakov, ktorí to v danom momente vyžadujú. Pomáha porozumieť a individualizovať ciele a spolupracovať pri diferencovaní úloh a edukačného materiálu s ohľadom na potreby každého jedného žiaka v triede. Môže tiež vytvárať priestor pre učiteľa na vysvetlenie a objasnenie zadaní jednotlivým žiakom.

Školský podporný tím (ŠPT)

Na škole pracuje aj školský podporný tím (ďalej len „ŠPT“) zložený zo školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, sociálneho pedagóga, pomocného vychovávateľa, výchovného poradcu, koordinátora prevencie a pedagogických asistentov. Činnosť tohto tímu sa riadi § 131 školského zákona a § 21n. a § 84a) zákona 138/2019 o pedagogických a odborných zamestnancoch, procesnými, výkonovými a obsahovými štandardami i popísanými úrovňami podpory, predovšetkým však podporné úrovne 1. a 2. stupňa, ale aj metodickými usmerneniami VÚDPaPu (napr. ŠPT, 2022). Tento tím veľmi úzko spolupracuje a je metodicky usmerňovaný centrom poradenstva a prevencie (ďalej len „ZPP“). V škole tím úzko spolupracuje s pedagógmi, vedením školy, vychovávateľmi, rodičmi a žiakmi. Členovia tímu majú príslušnú kvalifikáciu a špecializované vzdelávania určené na výkon svojich funkcií a poskytujú žiakom, rodičom a učiteľom rozličné podporné služby, riadia sa platnou legislatívou, pracovnou náplňou, školským vzdelávacím programom a metodickým usmerňovaním centra poradenstva a prevencie v našom okrese. Pôsobenie týchto zamestnancov je plne v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania, so školským zákonom a najlepším záujmom dieťaťa. A hoci samotná činnosť tímu nepodlieha špeciálnemu súhlasu rodičov tak, ako je to napríklad v rezorte zdravotníctva, predsa jeho činnosť je podporná, partnerská a otvorená s vysokým štandardom etiky a transparentnosti a

informačnou povinnosťou vo vzťahu k rodičom. Držíme sa zásady, že rodič je partner školy a je nielen informovaný, ale aj priamo zapojený do podpory dieťaťa.
Hlavnými oblasťami podpory sú v súlade s § 131 školského zákona prevencia, výchovné a kariérové poradenstvo, rozvoj inkluzívneho vzdelávania, orientačná diagnostika, intervencia a krízová intervencia, reedukácia a metodická podpora a poradenstvo pedagogickým zamestnancom, rodičom alebo žiakom. To môže zahŕňať preventívne programy a aktivity v triedach zamerané na zlepšenie klímy, mediáciu po konflikte alebo ťažšej situácii, podpora učiteľa počas vyučovania, depistáže pri zápisoch alebo v prvých ročníkoch, sociometrie, besedy, diskusie a vzdelávanie pre rodičov a zamestnancov, účasť na rodičovských združeniach a ďalšie. Práca a činnosť týchto zamestnancov je riadnou súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti a napĺňania cieľov výchovy a vzdelávania.

Výchovný poradca
Je poverený pedagogický alebo odborný zamestnanec, ktorý zabezpečuje poradenstvo formou informačných, koordinačných, konzultačných, metodických a iných súvisiacich činností. Informuje na webovej stránke školy a formou informačných správ rodičov a žiakov o možnostiach štúdia na stredných školách, poskytuje konzultácie, realizuje so žiakmi kariérové aktivity, účasť na kariérových podujatiach a pod. Úzko spolupracuje s triednymi učiteľmi a ŠPT a regionálnym centrom kariéry.

Školský špeciálny pedagóg
Poskytuje v škole depistážnu (zápis do 1. ročníka, príchod nových žiakov), preventívnu a reedukačnú podporu. Rozvíja pohybové zručnosti, zmyslové vnímanie a čiastkové funkcie, rozvíjanie komunikačných zručností, koncentráciu pozornosti, učebné štýly a metokogníciu. Koordinuje a metodicky vedie pedagogických asistentov v súčinnosti s triednymi učiteľmi a ŠPT. Poskytuje metodickú podporu pedagogickým zamestnancom a odporúčania pre rodičov. Metodicky a odborne komunikuje so zariadeniami poradenstva a prevencie.

Školský psychológ
Poskytuje individuálne sedenia so žiakmi, prostredníctvom ktorých žiaci rozvíjajú svoju emocionálnu stránku osobnosti, riešia intrapersonálne konflikty, budujú si vlastný sebaobraz, skupinové sedenia so žiakmi, prostredníctvom ktorých žiaci ventilujú a komunikujú vzniknuté ťažkosti v triedach. Tieto sedenia tiež slúžia na prehlbovanie vzťahov v kolektívoch, získavanie spätnej väzby, relaxáciu, navodenie pozitívnej atmosféry, na riešenie interpersonálnych konfliktov. V triedach realizuje adaptačné aktivity, ktorých cieľom je adaptácia v nových kolektívoch, zlepšovanie triednej klímy, prevencia patologických javov, zlepšovanie komunikačných schopností a tréning kritického myslenia. Poskytuje konzultácie rodičom, komunikuje s pedagogickými a odbornými zamestnancami školy, úzko spolupracuje so zariadeniami poradenstva a prevencie.

Sociálny pedagóg
Poskytuje preventívne činnosti a aktivity v spolupráci so školským psychológom, zameriava sa nielen na predchádzanie a odstraňovanie sociálno-patologických javov, ale aj na budovanie priateľstiev v škole, medzigeneračné aktivity, workshopy, spoluprácu tried, poradenstvo a konzultácie pre učiteľov a rodičov, sociometrickú diagnostiku a meranie klímy v triedach a v kolektíve zamestnancov, osvetovú činnosť. Poskytuje konzultácie žiakom a rodičom. Úzko spolupracuje s Úradom práce sociálnych vecí

a rodiny, políciou a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva, zariadeniami poradenstva a prevencie.

Pomocný vychovávateľ
Pomáha žiakom pri sebaobslužných úkonoch a životospráve, ktoré si z dôvodu zdravotného, alebo sociálneho znevýhodnenia vyžadujú podporu. Môže sa jednať o pomoc pri sebaobslužných činnostiach, osobnej hygiene, či stravovaní. Komunikuje s ostatnými členmi ŠPT a ostatnými pedagogickými zamestnancami a rodičmi žiakov.

Koordinátor prevencie
Koordinuje preventívne aktivity zamerané na predchádzanie sociálno-patologickým javom, spolupracuje s vedením, členmi ŠPT a pedagogickými zamestnancami školy, najmä triednymi učiteľmi. Poskytuje metodické materiálny na triednicke hodiny. Pre pedagogických zamestnancov navrhuje školenia a semináre zamerané na včasnú detekciu rizikového správania. Organizuje prednášky a workshopy zamerané na prevenciu rizikového správania. Poskytuje prvotné konzultácie žiakom v krízových situáciách a nasmeruje ich na odbornú pomoc. Informuje rodičov o preventívnych opatreniach školy a radí im v prípade výskytu problému u ich dieťaťa.

Zariadenia poradenstva a prevencie (ZPP)

Škola aktívne a úzko spolupracuje s nasledovnými ZPP: Centrum poradenstva a prevencie v Banskej Bystrici, Súkromným centrum poradenstva a prevencie v Banskej Bystrici, Súkromným Centrum poradenstva a prevencie v Brusne. ZPP vykonávajú metodickú a supervíznu činnosť pre školský podporný tím, pedagogických a odborných zamestnancov a zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia (§ 132 ods. 3 a § 131 ods. 4 školského zákona). ZPP koordinuje činnosti ŠPT na škole, pravidelne realizuje metodické a supervízne stretnutia ŠPT v okrese, realizuje vzdelávania, zúčastňuje sa prípadových štúdií v prípade spoločných klientov/žiakov, poradenstvo pri podpore triednych učiteľov a pedagogických asistentov a podpore vedení škôl. Pracovníci poradenského zariadenia vstupujú do priestorov školy po spoločnej dohode s vedením či zamestnancami školy. Odborná činnosť prevencie a krízovej intervencie zo strany ZPP sa poskytuje v škole v súčinnosti so ŠPT, pričom na základe § 130 ods. 10 školského zákona sa nevyžaduje osobitný informovaný súhlas.

Obsah odbornej činnosti - prevencie ZPP - v škole zahŕňa:

- sociometrické merania vzťahov v triede a klímy triedy,
- preventívne programy zamerané na zlepšenie vzťahov v triede a kariérové poradenstvo,
- prevencia a krízová intervencia pri šikanovaní a konfliktoch v triede a krízových udalostiach.

Úrovne podporných opatrení

Poskytovanie podporných opatrení sa riadi Katalógom podporných opatrení, schválený Ministerstvom školstva SR, schválený 1. septembra 2023 pod číslom 2023/13957:1-C1661.
Škola na podporu výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov podľa § 2 h) školského zákona poskytuje podporu všetkým žiakom a to tak, že zabezpečuje podmienky, organizáciu a realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu spôsobom, ktorý primerane zodpovedá potrebám telesného, psychického a sociálneho vývinu žiakov v úzkej spolupráci so ŠPT na 3 úrovniach.

Všeobecné podporné opatrenia

Podporná úroveň 1. stupňa a všeobecné podporné opatrenia sa poskytujú všetkým žiakom ako súčasť výchovno-vzdelávacej činnosti a podľa potreby sa vytvárajú podmienky na diferencovaný a individualizovaný prístup podľa potrieb jednotlivých žiakov v rámci stanovených rámcov. Cieľom je zabezpečiť optimálne podmienky pre sociálno-emocionálny, kognitívny a osobnostný rozvoj žiaka. Prostredníctvom úpravy metód a foriem sa univerzálne preventívne aktivity a princípy implementujú do výchovy a vzdelávania, ktoré pričom sa zameriavajú na budovanie pozitívnej klímy a zdravých vzťahov v triede (ranné kruhy), nenásilnej vzájomnej komunikácie pocitov a potrieb, riešenie žiackych konfliktov, sledovanie pokroku žiakov, udržiavanie motivácie, rozvoj prosociálneho správania a empatie, kongruencie, kariérového poradenstva. Realizuje ju v triede každý PZ aktívnou spoluprácou so ŠPT v spolupráci so zákonným zástupcom (ďalej len ZZ) žiaka.

Východiskom podpory 1. stupňa je pedagogická diagnostika zameraná na všetky aspekty celostného rozvoja žiaka v súlade s profesijným štandardom (potreby v oblasti učenia, identifikácia talentov, nadania, ťažkostí vo vzdelávaní, sociálne a rodinné vzťahy, situácia žiakov, klíma v triede atď.). Učiteľ prispôsobuje výchovno-vzdelávaciu činnosť žiakom tak, aby podporovala ich celkový rozvoj a zohľadňovala individuálne potreby, silné a slabé stránky. Spolupracuje pri tom so samotným žiakom, pedagogickým asistentom, školským podporným tímom a ZZ žiaka. Napr. poskytnutie vyššej časovej dotácie na naučenie sa obsahu, diferencované, alternatívne úlohy, úprava a zníženie množstva látky/úlohy, úprava priebežného hodnotenia (dočasná úprava kritérií hodnotenia, zníženiu počtu písomiek, hodnotení na základe ťažkostí žiaka, doplňovačky pri diktátoch pri opakovanej chybovosti ako dočasný nástroj podpory), poskytovanie šance na opakované preskúšanie alebo testovanie v prípade záujmu žiaka podľa stanovených pravidiel alebo v prípade preukázaných objektívnych ťažkostí na strane žiaka. Rodičom i žiakovi sa poskytuje priebežne spätná väzba, v prípade ťažkostí sa učiteľ rozpráva aj individuálne so žiakom a hľadá porozumenie. Rešpektuje sa individuálne tempo žiakov, poskytuje dostatok času podľa potrieb žiakov na vypracovanie úloh, testov a projektov. Rozvíja sa sebahodnotenie žiaka aspoň dva krát ročne formou ústnej alebo písomnej sebareflexie a hodnotenia svojej práce a úsilia. Buduje sa v triede rešpektujúcu a bezpečná atmosféra. Využívajú sa aj skupinové aktivity a činnosti, kde je okrem obsahu dôležitý aj rozvoj rozličných zručností ako spolupráca a komunikácia.

Príchod nového žiaka

Keď do školy prichádza nový žiak či už ako prvák alebo v priebehu školskej dochádzky, tento proces sa dôsledne pripravuje podľa stanovenej štruktúry. Ak ide o spádového žiaka a je miesto v triede, nový žiak sa prijíma bez ohľadu na okolnosti, ale s príslušnými krokmi a postupom. Ak ide o nespádového žiaka, jeho prestup sa realizuje po odbornom zvážení a vyhodnotení záujmu triedy a učiteľa.

- Pri nových žiakoch sa realizuje forma zápisu (v prvom ročníku hromadný zápis, v mimoriadnych termínoch a pri prestupe individuálny zápis), ktorá zahŕňa osobné stretnutie žiaka, rodiča a školy.
- Zápis sprevádza vyplnenie dotazníka základných informácií podľa § 11 ods. 6 šk. zákona o základných údajoch dieťaťa a rodiča, informácie o fyzickom a duševnom zdraví, diagnostické správy a súdne rozhodnutia ohľadne starostlivosti o dieťa, ak je relevantné.
- Pri prestupujúcich žiakoch sa príchod realizuje spravidla postupne v priebehu viacerých dní až týždňov v závislosti od potrieb dieťaťa a situácie v triede (napr. formou adaptačného týždňa, postupného príchodu do triedy na menej hodín a pod.)
- Príchod nových žiakov je konzultovaný so ŠPT, ktorý sa spravidla s triednym učiteľom zúčastňuje prijímacieho procesu alebo dodatočného stretnutia po prijatí.
- Rodič pri vstupe do školy je povinný si dôkladne pozrieť a má právo sa pýtať a informovať o ŠkVP a systéme práce ŠPT, PO, šk. poriadku, prevencii a pod.
- Po rozhodnutí o prijatí žiaka prebieha spravidla komunikácia medzi prijímajúcou a predchádzajúcou základnou alebo materskou školou so zámerom zaslania dokumentácie a lepšej adaptácii a nastavení podpory dieťaťa (§ 31 ods. 3 alebo § 59 ods. 14 šk. zákona).
- Žiaci a učitelia sú cez triedneho učiteľa informovaní o novom žiakovi, o základných informáciách o žiakovi, pričom podľa okolností môže byť žiak uvedený aj privítaním, zoznámením, triednym rituálom/oslavou, pridelením buddyho, realizovaním teambuildingu triedy (napr. v prípade spájania tried, väčšieho množstva nových žiakov a pod.)
- ŠPT a triedny učiteľ intenzívne sledujú nových žiakov. V prípade prvákov sa realizuje hneď prvý mesiac aj depistáž zameraná na adaptačný proces (spravidla aj v súčinnosti s učiteľmi materskej školy).

K zápisu prvákov

Deň v škole pre predškolákov z MŠ - deti z MŠ prídu na návštevu do školy, kde robia cielené aktivity, ŠPT zo škôl dostane prvé info, oboznámi sa s deťmi, potom pri zápise sa k tomu vedia vrátiť, deti majú pracovné listy, úlohy, sú škôlkari v prváckej triede, príp. tiež MŠ deti spolu s prvákmi.

K prechodu na stredné školy

Prechod žiakov na stredné školy je dôsledne pripravovaný a monitorovaný. Žiaci dostávajú intenzívnejšie najmä skupinové kariérové poradenstvo, zúčastňujú sa DOD spoločne aj individuálne. Školský psychológ v spolupráci s výchovným poradcom realizuje testy profesijnej orientácie, ktoré pomôžu žiakom zorientovať sa pri výbere strednej školy, uvedomenia si svojich osobných predispozícií a záujmov. Žiaci sa v škole dôkladne pripravujú na testovanie 9 a podľa záujmu sa im poskytne podpora k prijímacím pohovorom na vyučovaní alebo mimo neho vo forme krúžku. V prípade žiakov so ŠVVP sa môžu so súhlasom rodiča a žiaka realizovať aj úpravy pri T9 (nahlasovanie prebieha už na jeseň). Po prijatí žiaka so ŠVVP na strednú školu je možné v súčinnosti so strednou školou zrealizovať aj stretnutie k pokračovaniu vzdelávania a nastavenia IVP žiaka. Po vyžiadaní SŠ na základe rozhodnutia o prijatí (§ 71 ods. 5 šk. zákona) sa zasiela zo ZŠ kompletná dokumentácia žiaka priamo na SŠ.

V prípade potreby sa **žiakovi ohrozenému rizikom predčasného ukončenia** školskej dochádzky (podľa §145 a) poskytne podpora formou:

- doučovania,
- rozšíreného času na učenie sa (realizované prostredníctvom mentoringu a tútoringu rovesníkov, alebo starších žiakov či dobrovoľníkov),
- úprav v obsahu a hodnotení žiaka,
- rovesníckych programov,
- spoluprácou so zákonnými zástupcami žiaka,
- spoluprácou s relevantnými externými subjektami.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti, jazyka a reči:

- v triedach 1. ročníka školský špeciálny pedagóg podľa potreby uskutočňuje preventívny program Tréning fonematického uvedomovania podľa Eľkonina alebo iný preventívny program,
- na základe pravidelnej práce so žiakmi prvého ročníka identifikujeme žiakov s ťažkosťami v tejto oblasti a v druhom polroku 1. ročníka s nimi individuálne začína cielene pracovať školský špeciálny pedagóg,
- na prvom stupni je dôsledne sledovaný rečový vývin žiakov a odporúčané sú logopedické intervencie, ktoré sa uskutočňujú na škole alebo mimo nej.

Vykonávané sú činnosti na sociálne začlenenie žiakov s iným materinským jazykom ako slovenským.

Rozvíjanie sociálno-komunikačných zručností:

- v triedach 1. a 2., v prípade potreby aj 3. ročníka sú realizované preventívne sociálno-psychologické programy: Zippyho kamaráti, Kamaráti Jabĺčka a pod.,
- v škole sa uskutočňuje **prevencia** na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia výskytu rizikového správania (podľa §145 a) ods. 2 písmeno t) šk. zákona) - k opatreniu nie je potrebné žiadne vyjadrenie na účel PO, vykonáva sa automaticky,
- preventívne programy,
- ranné kruhy,
- školský poriadok zameraný na spravodlivejšie a ľudskejšie formované pravidlá školského života v súčinnosti so žiakmi a radou školy,
- škola pravidelne sleduje a realizuje skríning dochádzky prospechu a správania žiakov cez prístup ŠPT do internetovej žiackej knižky a triednej knihy,
- prinášanie systémových návrhov pre zlepšenie,
- špecifické sledovanie rizikových faktorov ako je adaptácia žiakov prvého ročníka ZŠ,
- prechod na druhý stupeň ZŠ,
- prestup alebo odchod žiaka ,
- umožňuje všetkým žiakom prístup k ŠPT a jeho službám, keď to v priebehu školskej dochádzky žiak alebo rodič potrebuje pre individuálnu podporu ,
- umožňuje prácu v škole a triedach aj zamestnancom ZPP pri preventívnej činnosti, krízovej intervencii,
- informuje rodičov, žiakov a zamestnancov cez webovú stránku.

V prípade potreby sa žiakom, rodičom a zamestnancom školy zabezpečuje **krízová intervencia** (podľa §145 a) ods. 2 písmeno u) šk. zákona). Vykonáva sa v prípade živelnej pohromy, úmrtia žiaka v triede, prípadne iných dramatických udalostí. Krízovú intervenciu podľa schváleného štandardu vykonáva vždy odborný zamestnanec školy alebo ZPP, ktorý je v krízovej intervencii špeciálne vyškolený. K opatreniu nie je potrebné žiadne vyjadrenie na účel PO, vykonáva sa automaticky.

Cielené podporné opatrenia

Sú určené žiakom so zvýšenými nárokmi na podporu, ktoré môžu byť aj prechodného charakteru, vrátane detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len ŠVVP) s cieľom optimalizovať a podporiť proces výchovy a vzdelávania. Podporné opatrenie vykonáva ŠPT v úzkej spolupráci s vyučujúcimi a zákonnými zástupcami žiakov spravidla v čase vyučovania. Podporné opatrenie sa zameriava na zmierňovanie prekážok žiaka vo výchove a vzdelávaní s cieľom zabezpečiť rozvoj jeho schopností alebo osobnosti a dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a rozvoja osobnosti prostredníctvom intervencií.
V 2. stupni podpory škola zabezpečuje podporné opatrenie doučovanie alebo cielené učenie na dosiahnutie najvyššieho potenciálu žiaka. Doučovanie prebieha v škole 1 - 2 krát týždenne skupinovo alebo individuálne a zabezpečuje ho na to určený zamestnanec.

Systém podpory žiakov cudzincov
Inkluzívne vzdelávanie u detí cudzincov vnímame ako schopnosť školy prispôsobiť ciele, metódy a formy výučby potrebám konkrétneho dieťaťa. Pri žiakoch cudzincoch vychádzame z princípu, že jazyková bariéra nie je intelektuálnym deficitom, ale dočasnou prekážkou, ktorú je možné prekonať systematickou podporou.

Kľúčové piliere našej inkluzívnej praxe:

- **Od adaptácie k akademickému úspechu:** Naším cieľom je plynulý prechod žiaka od fázy „jazykového prežitia“ až po plnohodnotnú akademickú integráciu. Zameriavame sa nielen na bežnú komunikáciu, ale najmä na rozvoj akademického jazyka, ktorý žiakovi umožňuje pracovať s abstraktnými pojmami naprieč všetkými predmetmi.
- **Flexibilita a dynamika:** Podporné opatrenia nastavujeme na základe priebežnej diagnostiky. Rešpektujeme individuálny pokrok žiaka a operatívne upravujeme formu pomoci podľa jeho aktuálnych potrieb.
- **Bezpečie a desegregácia:** Inklúziu staviame na pocite prijatia v triednom kolektíve. Odmietame segregáciu a vytvárame heterogénne, stimulujúce prostredie, ktoré garantuje právo na úspech každému dieťaťu bez rozdielu.

Podporné opatrenia pre deti cudzincov zahŕňajú jazykovú, psychosociálnu, kultúrnu a kariérovú podporu vrátane adaptačného procesu začlenenia. V prípade mladších žiakov (1. stupeň) začlenenie a jazyková podpora prebieha viac prirodzene v kolektíve detí v triede s podporou triednych učiteľov s podporou koordinátora cudzincov, školského podporného tímu a ZPP. U žiakov druhého stupňa je naopak skôr vhodná kombinácia adaptačnej triedy počas prvého roka a ďalšie roky dodatočná podpora podľa úrovne jazyka a miery adaptácie.

Časové ohraničenie jednotlivých období nemusí vždy zodpovedať rýchlosti učenia sa aktuálneho žiaka a treba to prispôsobiť. Najmä v prípade žiakov, ktorí sa navyše musia naučiť latinku, prvé dve obdobia/úseky (novoprichádzajúci žiak a začiatočník) môžu byť aj dlhšie. Hodnotenie známkami v niektorých kultúrach môže byť pre deti dôležité ako motivácia (deti pristupujú k učeniu zodpovednejšie) hoci aj hneď od začiatku, ale primárne so zameraním iba na motiváciu, nie overovanie vedomostí v predmete. Uvedené známky potom nebude sumárne uvedené vo vysvedčení (na vysvedčení môže ostať nehodnotenie - absolvoval), ale poslúžia iba ako priebežné hodnotenie.

Úroveň A0: Novoprichádzajúci žiak (0-3 mesiace)

Cieľ: Adaptácia na prostredie, pocit bezpečia a základná neverbálna komunikácia.

Oblasť podpory	Konkrétne opatrenia	Pomôcky a nástroje
Komunikácia	Využívanie gest, piktogramov a prekladača v mobile/tablete.	Komunikačné karty (obrázok + slovo) napr. potrebujem na WC, bolí ma hlava, nerozumiem, kedy končíme.
Výučba SJL	Intenzívna „Slovenčina ako druhý jazyk“ 2-5 hod. denne - vyňatie z iných hodín / adaptačná trieda. **Priorita: Slovenčina ako druhý jazyk.** Účasť na hodinách len pasívna (výchovné predmety, MAT).	Učebnice a pracovné listy pre cudzincov
Účasť na hodinách	Účasť v náukových predmetoch. Žiak robí jednoduché úlohy.	Vyfarbovanie máp, pamäťové mapy, základná slovná zásoba/slovníček, podčiarkovanie v texte.
Sociálna inklúzia	Pridelenie „Buddyho“ spolužiaka (mentora), ktorý ho sprevádza po škole, cez prestávky, na obede, ukáže jedáleň, šatne a predstaví ho ostatným. Práca s celou triedou/ranné kruhy na utuženie kolektívu, zoznámenie, interview a prezentácia o novom spolužiakovi.	Menovka na lavici, plánik školy.
Hodnotenie	**Prevažne sa neklasifikuje.** Slovné povzbudenie v EduPage a/alebo priebežné motivačné známky za čiastkové pokroky.	Pečiatky, nálepky, motivačné vety.
Psychosociálna podpora	1-2 hodiny do týždňa stretnutie s terénnym pracovníkom v materinskom jazyku.	

Úroveň A1: Začiatočník (3-6 mesiacov)

Cieľ: Porozumenie základným pokynom a schopnosť vyjadriť základné potreby.

Oblasť podpory	Konkrétne opatrenia	Pomôcky a nástroje
Komunikácia	Krátke vety, opakovanie kľúčových slov učiteľom.	Dvojjazyčný slovníček pojmov. **Vizuálna podpora:** Obrázkové slovníky na hodinách.
Práca s textom	Žiak nečíta dlhé texty, hľadá v nich len konkrétne slová.	Zjednodušené pracovné listy (CLIL metóda).
Zapojenie do hodín	Žiak odpovedá jednoslovne alebo výberom z možností. Cielime **najmä** na slovnú zásobu v predmet viac ako na obsah.	Priradenie obrázku k textu, doplňovačky. Úprava zadaní (namiesto „opíš“ stačí „podčiarkni/spoj“).
Metóda výučby	**Scaffolding:** Učiteľ predvádza činnosť (modelovanie).	Vizuálne organizéry, myšlienkové mapy.
Hodnotenie	Prevaha slovného hodnotenia. Známka len za snahu.	Upravené testy (výber z 3 možností).
Psychosociálna podpora	1 hodina do týždňa stretnutie s terénnym pracovníkom v materinskom jazyku.	

Úroveň A2: Mierne pokročilý (6-9 mesiacov)

Cieľ: Schopnosť komunikovať o bežných témach a začiatok práce s odbornými termínmi.

Oblasť podpory	Konkrétne opatrenia	Pomôcky a nástroje
Jazyk v predmetoch	Príprava glosárov (slovníkov) ku každej téme vopred.	Predpripravené zoznamy kľúčových slov. Povolený prekladač pri náročnejších textoch (google lens).
Písomný prejav	Používanie „začiatkov viet“ (Sentence starters).	Kartičky s frázami: *„Myslím si, že...“, „Príčinou je...“*
Čítanie	Čítanie upravených textov s vysvetlenými pojmami.	Podčiarkovanie podstatných mien a slovies.
Samostatná práca	Práca v malej skupine (rovesnícke učenie).	Tablet s prístupom k edukačným videám.
Hodnotenie	Klasifikácia známkou, ale s toleranciou gramatických chýb.	Tolerancia chýb v pádoch a rodoch.
Psychosociálna podpora	Možnosť individuálnej alebo skupinovej konzultácie s terénnym pracovníkom v materinskom jazyku.	

Úroveň B1/B2: Samostatný používateľ (9-24 mesiacov)

Cieľ: Plnohodnotné zapojenie do vyučovania s miernou podporou v abstrakcii.

Oblasť podpory	Konkrétne opatrenia	Pomôcky a nástroje
Práca s informáciami	Rozvoj kritického myslenia a práca s metaforami.	Výkladové slovníky, synonymické slovníky.
Časová dotácia	Navýšenie času na testy a písomné práce o 25 %.	Povolený slovník počas každej písomky.
Slohové práce	Písanie podľa osnovy alebo s pomocou vzorového textu.	Šablóny pre rôzne slohové útvary.
Ústny prejav	Prezentovanie projektov s vizuálnou oporou (PowerPoint).	Schémy a grafy ako opora pri reči.
Hodnotenie	Štandardné hodnotenie ako u ostatných žiakov.	Individuálne konzultácie k chybám.

Jazyková, akademická a psychosociálna diagnostika: najneskôr do 3 týždňov od príchodu sa zrealizuje orientačné určenie úrovne materinského jazyka a slovenčiny, zistí sa vedomostná úroveň žiaka v akademických predmetov a zrealizuje sa empatický rozhovor v materinskom jazyku kde sa zmapuje školská, psychosociálna a rodinná anamnéza a aktuálny duševný stav dieťaťa. Takáto diagnostika sa realizuje min. raz ročne po dobu 3 rokov od prvého príchodu do slovenskej školy.

Úpravy v jednotlivých predmetoch

Pri A1 aj A2 stále pri náukových predmetoch sa cieli najmä na slovnú zásobu, teda akoby na slovenčinu ako druhý jazyk skrz daný predmet, a nie na učivo samotné. Pre dieťa, ktoré ide z iného školského systému a nemá jazykové zručnosti (a ani tie isté vedomosti), nemá veľký význam riešiť učivo, ale treba sa zamerať na jazyk a porozumenie, a to potom aj hodnotiť aj na týchto predmetoch, až dokým úroveň jazyka nebude dostačujúca.

Cielime teda stále **najmä** na slovnú zásobu v predmet a obsah pridávame postupne.

- **Skupina A: Predmety s prevahou vizuálnej a logickej zložky (MAT, INF, TV, VYV, TECH) -** Žiak je zapájaný od prvého dňa. „Učenie sa prácou“. Žiak vníma matematické symboly, ktoré sú univerzálne. Hodnotenie môže byť takmer štandardné (známkou).
- **Skupina B: Náukové predmety (BIO, GEG, DEJ, CHE, FYZ) -** Silná redukcia obsahu pre úrovne A0 – A2. Žiak nevypracováva projekty o dejinných súvislostiach, ale napr. identifikuje štáty na mape alebo kreslí schému kolobehu vody s popismi. Na školskom serveri máme zdieľaný priečinok **"Banka zjednodušených materiálov"** (napr. obrázkový test o Európe pre žiaka A1), ktoré ponúkajú pre všetkých učiteľov burzu pracovných listov a materiálov na použitie pre žiaka cudzinca.
- **Skupina C: Jazykové predmety (SJL, ANJ, RUJ/NEJ) - SJL:** Úplne iný sylabus. Žiak sa neučí o štúrovcoch, ale o pádoch a časovaní. **Cudzie jazyky:** Ak je žiak unavený zo slovenčiny, môže byť dočasne oslobodený od druhého cudzieho jazyka (napr. nemčiny), aby mal čas na doučovanie slovenčiny.

Špecifické podporné opatrenia

Uvedené podporné opatrenia sú určené predovšetkým pre žiakov s diagnostikovanými ŠVVP na základe správy zariadenie poradenstva a prevencie. Podporné úrovne 3. stupňa sú zabezpečované a vykonávané odbornými zamestnancami centra poradenstva a prevencie v spolupráci so ŠPT. Škola poskytuje špecifickú podporu žiakom, ktorí podľa § 2 i) šk. zákona majú **špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.** Tá sa realizuje buď v rámci Školského vzdelávacieho programu alebo jeho doplnením cez **Individuálny vzdelávací program** podľa § 7a) školského zákona, pričom *obsahuje PO a úpravy jednotlivých častí ŠkVP podľa ŠVVP žiaka, najmä úpravu obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia, dochádzky do školy a spolupráce s OZ*. Žiak postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu len v tých prípadoch, ak nemôže postupovať podľa ŠkVP (napr. žiak s viacerými ťažkosťami a úpravou dochádzky...).

Individuálny vzdelávací program zahŕňa:

a) podklady z realizovaných činností 1. a 2. úrovne (pedagogická diagnostika, orientačná diagnostika ŠPT, podklady z odborných intervencií, vypracované podklady pre diagnostiku v ZPP),
b) vyšetrenie v centre poradenstva a prevencie (zväčša na odporúčanie ŠPT a triedneho učiteľa) a stanovenie ŠVVP a následných odporúčaní úprav,
c) vypracovanie formálneho dokumentu v súčinnosti s triednym učiteľom a súhlasom rodiča,
d) úzku spoluprácu a spoločné konziliárne stretnutia podľa potreby rodiča, žiaka, učiteľa, prípadne asistenta, ak pôsobí v triede a člena ŠPT v prepojení na odporúčania centra poradenstva a prevencie,
e) žiak má možnosť využiť aj dodatočnú psychologickú, sociálno-pedagogickú i špeciálno-pedagogickú starostlivosť v priestoroch školy v pravidelných intervaloch alebo podľa dohody individuálne alebo skupinovo,
f) zabezpečenie alebo odporúčanie špeciálnych pomôcok, učebných textov a i. počas vyučovania,
g) úpravy rozvrhu, čiastočné a dočasné oslobodenie od dochádzania do školy, úprava a zmena systému hodnotenia alebo nehodnotenie v predmetoch,
h) priebežné vyhodnocovanie/meranie fungovania PO.

Poskytovanie podporných opatrení sa riadi Katalógom podporných opatrení, schválený Ministerstvom školstva SR.

Všeobecné postupy pri žiakoch so ŠVVP

Žiaci s ťažkosťami v učení

Žiak s ťažkosťami v učení je taký žiak, ktorého potenciál nezodpovedá výsledkom učenia sa a ktorý v učení zlyháva aj napriek snahe a príprave (môže ísť aj o žiakov s poruchami učenia, NKS a i.). Takémuto žiakovi sa môže poskytovať podpora podľa dohody medzi učiteľom, rodičom a školským podporným tímom pri priebežnom hodnotení a úprave metód a prístupov, po odporúčaní ZPP aj rozsiahlejšie. Špeciálny pedagóg metodicky usmerňuje vyučujúcich a spolupracuje na tvorbe IVP, ak je to potrebné.

Všeobecné odporúčania pre postup učiteľa žiaka s ťažkosťami v učení sa aplikujú učiteľom alebo v súčinnosti s podporným tímom podľa potrieb žiaka, a v prípade potreby (zlyhávanie žiaka, nedodržiavanie podpory a i.) sa ukotvia v písomnej podobe (napr. elektronickou správou, mailom alebo zápisnicou, či IVP):

- podporuje také metódy práce a overenia, ktoré sú pre žiaka efektívnejšie (skúšanie menších celkov, rozdelenie času, overenie si, či žiak porozumel, zvýraznenie kľúčových pojmov a slov v texte, používanie ilustrácií, písomky mimo triedy alebo s asistentom a i.),
- upravuje hodnotenie alebo nehodnotí písomné výstupy (diktáty, slohové práce), príp. iné výstupy (učenie sa naspamäť väčšie celky, slovíčka), ktoré vyplývajú zo žiakovho znevýhodnenia,
- žiak je vopred informovaný, čo sa od neho bude vyžadovať, z čoho bude hodnotený, nech nie jeho výkon negatívne ovplyvnený,
- pri písaní poznámok je potrebné zvážiť možnosť odfotiť si poznámky od spolužiaka, z tabule,
- rešpektuje správanie žiaka spôsobené ťažkosťami v učení (pozornosť, pomalšie psychomotorické tempo a pamäť, nerovnomerné výkony, unaviteľnosť, grafomotorika),
- vedie žiaka k samostatnosti a pozitívnym prístupom zvyšuje jeho sebadôveru,
- zváži umiestnenie žiaka v triede tak, aby mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami a do lavice posadí žiaka s takým spolužiakom, ktorý bude schopný a ochotný v prípade potreby pomôcť,
- pri práci so žiakom používa vhodné pomôcky (po dohode so špeciálnym pedagógom) a učí ho s nimi pracovať aj samostatne,
- zapája do podpory žiaka aj pedagogického asistenta a pracovný postup vo výchovno-vzdelávacom procese konzultuje so školským špeciálnym pedagógom,
- ďalšie podmienky podľa konkrétnych odborných odporúčaní ŠPT či ZPP.

Žiaci s ťažkosťami v správaní

Základom pre špecifický postup pri vzdelávaní žiakov s ťažkosťami v správaní je vytvorenie pozitívneho vzťahu medzi triednym učiteľom/učiteľmi, triedou a žiakom. Ide najmä o žiakov s poruchami aktivity a/alebo pozornosti, žiakov s vysokofunkčným autizmom, traumatickým pozadím a i. Vzdelávanie žiaka si vyžaduje podľa potreby koordinovaný tímový prístup učiteľa, psychológa, špeciálneho pedagóga a pedagogického asistenta a dlhodobé sledovanie a monitoring žiaka.

Podľa potreby sa realizujú uvedené intervencie a podporné opatrenia:

- Rozhovory, mediácia konfliktov, reflexia prežívania, sociometria v triede sú bežnou súčasťou intervencií. Taktiež zaraďovanie relaxačných techník, arteterapeutických a muzikoterapeutických techník.
- Zmena miesta (pokiaľ možno vylúčiť všetky vedľajšie rušivé podnety). Vhodné je žiaka posadiť do blízkosti učiteľa, na dohľad. Poprípade s pokojnejším spolužiakom tak, aby mal v zornom poli čo najmenej rušivých podnetov. Počas vyučovania mať na lavici k dispozícií len pomôcky, ktoré momentálne potrebuje. Umožňovať rodičovi a žiakom potrebné informácie o úlohách a učive cez elektronickú žiacku knižku.
- Zaraďovanie pohybového uvoľnenia (sedenie v lavici je striedané zmenou polôh a rôznymi pohybovými cvičeniami). V prípade potreby umožniť relaxačné okienka (s asistentom mimo triedy.)
- Znížiť prestimulovanie podnetmi trávením veľkej prestávky sám v herničke, neskorší príchod na vyučovanie (napr. o 15 min.) tak, aby žiak prišiel do školy a triedy už v tichu, skoršie odchody z poslednej hodiny na obed a i.
- Pri konfliktných situáciách najprv upokojiť situáciu i žiaka a vždy sa vrátiť k situácii v pokoji, dať porozumenie, vysvetliť veci alebo aj stanoviť hranicu (ideálne by mal žiak dopredu vedieť, aké negatívne následky budú nasledovať).
- Zamerať sa výraznejšie na predvídateľnosť prostredia, dostatočne včas oznamovať zmeny a pripravovať na nich žiaka, vyhnúť sa zbytočným prekvapeniam, jasná štruktúra vyučovania, stanovený harmonogram dňa, program hodiny, dôslednosť pedagóga.
- Vyučovaciu hodinu pravidelne obohacovať o tímové aktivity a skupinovú prácu – rozdelenie triedy na skupinky a následne zadanie úloh.
- Osvedčuje sa pravidelná kontrola vyhotovených domácich úloh a poznámok v zošite, na záver vyučovania prekontrolovať úlohy zadané v priebehu vyučovacej hodiny.
- Využiť prebytok energie u žiaka – zapájať ho do školských žiackych projektov, mimo-školských aktivít, zadávať mu rôzne typy nie veľmi zložitých úloh, alebo stručne precvičovať prebraté učivo.
- Vyhýbame sa direktívnemu prístupu a príkazom či zákazom, namiesto toho sa skúsime so žiakom pokojne porozprávať a vysvetliť mu, čo sa od neho očakáva. Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery.
- Uistiť sa, či žiak sleduje výklad učiteľa, napr. udržiavať s ním častejší očný kontakt.
- Častejšie striedanie činností.
- Oddeliť správanie, ktoré sa nám nepáči od samotnej osoby žiaka - „Nepáči sa mi, keď robíš.....“ namiesto „Si zlý!!“
- Pomôcť žiakovi nájsť prostriedok, ktorým môže redukovať aktuálne prežívané napätie, hnev (napr. dovoliť mu kresliť, modelovať z plastelíny, využiť pomôcky na odbúranie napätia, stresové loptičky a i.).
- Podľa potreby hovoriť o prejavoch správania žiaka aj s triedou.
- Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery. Vystaviť na nástenke pravidlá a postupy, na každý deň alebo činnosť stanoviť pravidelný rozvrh, vyvesiť ho a často vysvetľovať.
- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- Pri vysvetľovaní zapísať na tabuľu hlavné body.

- Úlohy rozdeliť na menšie časti tak, aby zodpovedali možnostiam koncentrácie pozornosti žiakov, dokončenie úlohy okamžite potvrdiť a aj primerane oceniť.
- Školské skúšanie a práce, ktoré majú vplyv na klasifikáciu, by sa mali diať iba za dobrého sústredenia a dobrej spolupráce žiaka, a to len v prvej polovici vyučovacieho času a na začiatku jednotlivých vyučovacích hodín.

Úlohou školských podporných tímov je spoluvytvárať priestor na škole pre pozitívnu sociálnu klímu, prinášať filozofiu pozitívneho myslenia, chrániť priestor pred vstupom negatívnych kampaní v súvislosti s duševným zdravím a zviditeľňovaním tém, v rámci kultúry škole, ktoré treba významnejšie posilňovať (bezpečné prostredie, psychické bezpečie, copingové stratégie, zdrojovanie, duševné zdravie a pod.).

Koordinátor: Mgr. Zuzana Mravcová